

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

ח.

עין משפט
נר מצוה

סג א מיי פייט מהל'
מלוה ולוה הלכה ד
סג עשין דל טו"ע חו"מ
סי קט סעף ד'
סד ב טו"ע חו"מ סי קט
סעף ד ועין שם
צ"ב:
סה ג מיי פייט מהל'
מלוה ולוה הלכה א
סג עשין דל:
סו ד מיי פייט מהלכות
מלוה ולוה הלכה ו
סג עשין דל טו"ע חו"מ
סי קט סעף ג'
סז ה מיי שם הלכה ה
טו"ע שם סעף ד:
סח ו מיי שם הלכה ו
טו"ע שם סעף
ה:

רבינו הנאל

ואי אמרת בשלוי הן שמיין
תיעשה בינונית דידיה
עדיה, דיהא ליה טובא
ממנה, וידחה בעל חוב
ביבורית. ופרקי, כגון
דהוה ליה עידית ומכרה,
ותנן אין נפרעין מנכסין
משועבדין במקום שיש
בני חורין וכו'. ואמר' הכי
נמי מיתברא דתניא
אחריתו בינונית ויבורית,
ונקיין בבינונית ובעל חוב
וכתובת אשה ביבורית.
קשיין אהורי כו', ופשוטה
היא. רבינא אמר בדעולא
קמפלו דאמי דבר תורה
בעל חוב ביבורית שנאמר
בחורין תעמוד וכו', מה
דרכי שללה להוציא
פחות שבכלים. ומה טעם
אמרו בעל חוב בבינונית,
שלא לנעול דלת בפני
לוי. האי תנא דקתני בעל
חוב בבינונית אית ליה
דעולא. והאי דקתני בעל
חוב ביבורית לית ליה
דעולא. ת"ר מברין
לאהורין] או לשלשה
כו'. הו' לו עידית ובינונית
ויבורית, ומכרן לאחד או
לשלשה כאחד כולן נכנסו
מגבין תחת הבעלים.
לנוקין מן העידית ולבעל
חוב בבינונית ולכתובת
אשה ביבורית. ואקשי'
אמאי, נימא הנחתי לך
מקום לגבות ממנו. ופרקי'
כגון שלקח עידית
באחרונה. והיינו טעמי'
דלא נבו כולהו מן העידית
משום דאמי' להו אי
שקליהו ושקליהו
כדיניכוי, שפיר. ואי לא,
מהדרנא זיבורית למריה
ואמנא לכו הנחתי לכם
מקום לגבות ממנו
ושקליהו כולהו מן
הזיבורית. ואקשי' איכיה

ה"ג ארדי ואדי בשלא היתה לו עידית ומכרה הא דשוויא בינונית
דידיה בעידית דעלמא הא דלא שויא בו'. והא דקאמר
ארדי ואדי כגון שלא היתה לו עידית ומכרה ו' ולא בעי למימר
דמרוייהו מיירי שלא היה לו כלל דלא"כ הוה דמיירי דשוויא בינונית
דידיה כעידית דעלמא אמאי קרי לה

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בינונית אללא ה"ק ארדי ואדי שלא
היתה לו עידית ומכרה כלומר לא
איירי כשהיתה לו עידית ומכרה אללא
בדלא מיירי שלא היתה לו מעולם
ודלא מיירי כשהיתה לו ועדיין יש
לו ואין צריך לזקומי כשמכר
שום שדה וסברי מרוייהו שזל עולם
הן שמין:

ואי בעית אימא ארדי ואדי כשהיתה
בינונית שזו בבינונית דעלמא.
ולא גרס כעידית דעלמא דכיון דקאי
אשלא היתה לו עידית אמאי קרי
ליה בינונית כיון דהוה עדיית דידיה
ודעלמא ועוד דלא"כ היכי מתוקמא
היהא דקתני מוקין וצ"ח צבינונית
צין למי"ד בשלו הן שמין צין למי"ד
שזל עולם הן שמין:

ב"ר לית ליה תקנתא דעולא.
דוקא היכא דלית ליה עדיית
דהוה האזי צבינונית עדיית לדידיה
מדנקט צבינונית וזבורית משמע דלי
אית ליה עדיית גזי צ"ח מצבינונית
וקסברי כיון דלית ליה אללא צבינונית
ויזבורית ואו דמי"ד כגון טעמא
דלמך דהנזקין (גיטין מט:): מפני מה
צ"ח אין דינו צעדיית כדי שלא יראה
שדה נאה ודירה נאה לחצירו וילמך
אקפון וחלונו כדי שגאנה אותה בחוץ:
ב"ר דרבו ש"א אדם להוציא פחות
שבכלים. א"ע"ג דשליט צ"ד
היה מוציא לא היה מוציא אללא מה
שלהו נותן לו:

להוציא פחות שבכלים. וא"ת
אפי' פחות שכלים
מיטב הוא כדלמך לעיל כל מיני
מיטב הוא וי"ל כשמוציא כלים דרכו
להוציא הגרוע וכשמוציא קרקע נמי
דרכו להוציא זיבורית ונראה דהלכה
דבשלו הן שמין דהכי אית ליה לרי"ג
בכתובות (דף ק:):

ב"ר נכנסו תחת הבעלים. וא"ת [ב]
והא מוקין מלוה על פה
נינהו ומלוה על פה לא גזי
ממשעבדי וי"ל דכשעמד צדן
כמלוה בשטר דמיא כדלמך בהגול
בתרא (לקמן ק"ט) וצממה דוכמין'
אי נמי מלוה הכתובה בתורה
ככתובה בשטר דמיא וחייב:

אין לו גובה משלפניו. אומר ריב"א
ששם צאו כולם צבת אחת כל

הקודם בשטר גובה מן האחרון תחילה ואם נוקין קדמו גובה מן
האחרון אפי' היא זיבורית ואם צא צ"ח אחריו יגבה נמי מן האחרון
אם יש לו ואם אין לו גובה משלפניו ואפי' מן העידית והאשה
משלפני פניו ואפי' הן עילי עדיית:

דאיבא למימר דחד מינייהו קדיים. דאין כותבין שעות
אלא צירושלים:

מברין לאחד בבת אחת מיבעיא. השתא לא חסיק אדעתיה טעמא
דאי שתקת דלפילו כתוב הכל בשטר אחד יכול לכבוש
השטר ולהחזיר הזיבורית לבעלים כאלו לא קנה מעולם:

אי שתקת בו' ואי לא מהדרנא שמרא דזיבורית למריה. א"ע"ג דכלאו הכי אשה גציה מציבורית מ"מ לא מליא למימר ליה לכו' מהדר כיון שאין
מפקיע כחה אללא צ"ח לא מצי למימר דלישקול ציבורית מטעם דאי שתקת דכיון דמפקיע כחו מצי א"ל לכו' מהדר דהא השתא נמי
מציבורית אתה רוצה ליתן לי לך לא פריך בצמון אללא מנוקין ולא מצ"ח כדפירש הקוטנרס [ועי' מוספות צימות ה: ד"ה דלמך:
בדימתי

עידים וזיבורים נוקין צעידים ובעל חוב וכסופים אשה זיבורים.
מלאורייתא צ"ח זיבורית כלקמן ורצנן הוא דתקון ליה צבינונית
משום נעילת דלת ללוין והיכא דלית ליה צבינונית ליתא לתקנתא:

תעשה צבינונית שלו כעידית. דהא מיטב היא לו: ומכרה. לאמר
הלואה דלישתעבדא ליה צבינונית
לצ"ח מעיקרא בעוד שהיתה עדיית
צידו: ארדי ואדי שלא היסה לו
עדיית. והכ"ע שזל עולם הן שמין:
ולא קשיא כו'. הא דקתני צ"ח
וכתובה אשה זיבורית דשוויא בינונית
דידיה כעידית דעלמא: ארדי ואדי
דגוון שהיסה צבינונית שלו כזיבורית
דעלמא. ולא היתה לו עדיית מתחילה
וצהא פליגי דתנא דמתניתא קמיייתא
סבר שזל עולם הן שמין ואמטו להכי
שקיל צ"ח צבינונית כדנייה ואידך
סבר בשלו הן שמין. ל"א גרסינן
ארדי ואדי כגון שהיסה צבינונית שלו
כעידית דעלמא ומפרשין ליה הכי
ארדי ואדי כשהיסה לו עדיית ומכרה
וצהא פליגי דתנא דמתניתא קמיייתא
סבר בשלו הן שמין וכיון דלדידיה
הוא צבינונית א"ע"ג דלעלמא עדיית
מיניה משלם ותנא דצרייתא' סבר
שזל עולם הן שמין. ותפוס לשון
ראשון: דעולא קמיפלגי. תנא
במרא לית ליה תקנתא דעולא אללא
במרא קרא אול ואפילו הוה ליה נמי
עדיית דהשתא הוא ליה צבינונית
גמורה צין לדידיה צין לעלמא אפילו
הכי ס"ל דלשקול צ"ח מציבורית:
מכרן לא' או לג' בני אדם. ציוס א'
מי שהיה עליו נוקין וכתובה אשה
וצ"ח והיו לו עדיית וצבינונית זיבורית:
נון נכנסו תחת הבעלים. נכנסו
הלקוחות כדון המוכר ומי שלקח
עדיית יפרע לניוק ולוקח צבינונית
ישלם את החוב ולוקח זיבורית את
הכתובה: מן האחרון. דאפי' שקלו
קמאי עדיית וצבינונית מצי מדתן להו
הלקוחות לנוקין וצ"ח אללא זיבורית
דלמך הנחתי לך מקום לגבות הימנו
ותנן במסכת גיטין (דף מה:): אין
נפרעים מנכסין משועבדים במקום
שיש בני חורין ואפי' הן זיבורית דכי
זבון הני תרי קמאי אשתיר זיבורית
צני חורין וא"ע"פ דהדר אידבנא
במרא בתרא אולין: אין לו. כדי
סיפוק שלשתן שאין אותו קרקע שיה
כל כך: וצ"ח. המותר משלפניו:
אלימא צבת אחת. בשטר אחד:
השתא לג' דאיבא למימר חד מינייהו
קדיים. שזה לקח צבורה והללו שנים
צערב ומצי למיטען הנחתי לך מקום:
אמרם נכנסו תחת הבעלים. הואיל

תורה אור השלם
1. בחורין תעמוד והאיש
אשר אתה נושא בו יוציא
אלריך את העבט
החורין: דברים כד יא

הנהגות הגר"א

[א] תו"ם ד"ה מר בו'
דשיך כפן כו'. י"ב אללא
הראב"ד פי' דכ"ע בשלו
הן שמין ומי"ד צבינונית
לית לי דעולא וספירא
ליה כ"ע דלמך בהנזקין
מי"מ בו' ואלא כיון שהיא
צבינונית דעלמא לית
השתא ואקמיהא אלאוה.
ואכן קיימא לן טעמא.
(ונשגרי"א חו"מ סי' ס'
ק"צ): [ב] ד"ה ט"ז
ואי"ת כו' י"ב כל ז'
לשטתם בקדושין י"ג ז'
אללא לפי ה"ר"ג א"י
לזה ד"ר"ש מודה במלוה
הכתובה כמורה ופי' רש"א
(ועמ"ש רבינו צו"ח סימן
שה ס"ק ט"ז):

מוסף רש"י

מה דרכו של אדם
להוציא לחורין. לפיכך
פחות שבכלים. שמלווה
לא יפרע עדיית (גיטין י:).

ואין ניכר בשטר המכר מי לקח ראשון: אללא צוה אחר זה. צג'
נימא. האי לוקח אחד: הנחתי לך מקום לגבות.
כי היכי דניילו כולהו בבת זיבורית: שלקח עדיית בזהרונה.
דמיא ליה למיתב להו כדנייהו ולא ליילו בבת עדיית: יגבו
מעדיית. כלומר מעדיית שנשארה בת חורין צ"ח הלקוחות
והוטל שיעבדון עליה: ואי לא מהדרנא לשטרא דזיבורית
למריה. כי היכי דמהדרו למיגבא מיניה דאין נפרעין מנכסין
משועבדים במקום שיש בני חורין: אי הכי. דמשום האי טעמא הוא:

בנוקין

אי שתקת בו' ואי לא מהדרנא שמרא דזיבורית למריה. א"ע"ג דכלאו הכי אשה גציה מציבורית מ"מ לא מליא למימר ליה לכו' מהדר כיון שאין
מפקיע כחה אללא צ"ח לא מצי למימר דלישקול ציבורית מטעם דאי שתקת דכיון דמפקיע כחו מצי א"ל לכו' מהדר דהא השתא נמי
מציבורית אתה רוצה ליתן לי לך לא פריך בצמון אללא מנוקין ולא מצ"ח כדפירש הקוטנרס [ועי' מוספות צימות ה: ד"ה דלמך:
בדימתי